

Hvad skal vi gjøre med tyskerne?

Taler

Arnulf Øverland

Sted

Studentkåren i Göteborg

- 1 Det er ikke mange ting en nordmann idag kan tale om. Talefriheten har vi nok fått tilbake; men

våre tanker kretser om ganske få ting. De er til gjengjeld påtrengende:

5

Gjenopbygningen av landet. Rettsoppgjøret med landssvikerne. Og spørsmålet om hvorledes vi skal sikre freden.

En ting er vi alle enige om: Vi vil ikke se nazisme mere, ikke tåle den!

10

Vi vil ha rensset landet for forrædere, angivere, bøddelhåndlangere.

Vi vil se Tyskland avrustet og - iallfall for nogen tid - umyndiggjort.

- 15 Men hvad skal vi så gjøre med det?

Hevne oss? Pine og plage tyskerne, som de har pint og plaget oss? La dem marsjere inn i sine egne gasskamre? - 70 millioner mennesker.

- 20 Hatet og hevnlysten har vi nok kjent, det var ikke til å undgå. Men - bortsett fra, at det er de store nasjoner, som bestemmer den store politikk - vi er ikke i stand til å overta og praktisere de nazistiske likvidasjonsmetoder.

Holde landet besatt, tilintetgjøre tungindustrien og fø på den arbeidsløse

- 25 befolkningen? - Det gjør man nu; men det kan man ikke holde på med.

Isolere Tyskland, omgi det med piggtråd og la det råtne? Ha en kreftsvulst liggende midt i Europa? - Hvordan skulde det virke på vår sundhetstilstand? Skulle vi trives med det?

Jeg tror vi blir nødt til å la dem leve.

35 Under midlertidig kontroll, naturligvis. Vi kan ikke la dem begynne på en frisk om noen år. Rustningsindustrien må nedlegges helt, og vi må ikke gjenta den kapitale dumhet fra Versailles-traktaten, at man lar Tyskland beholde et «Reichswehr» på 100.000 mann, som senere kan utvides til 300.000 fullt utdannede underoffiserer - for å oprettholde ro og orden innenlands. Man behøver ikke tungt artilleri for å oprettholde ro og orden. Det får greie sig med
40 almindelig ordenspoliti.

Men så må vi ihvertfall opdra tyskerne, mener mange.

Jeg tror, de må gjøre det selv. Jeg tror ikke noget folk er villig til å ta imot
45 opdragelse utenfra. Og jeg tror heller ikke noget folk er istand til å opdra et annet. Vi mangler alle vesentlige forutsetninger for å gå til et slikt eksperiment. Til opdragelse hører for eksempel kjærlighet eller i det minste velvilje, og det har vi sant å si lite av.

50 Ethvert forsøk på å opdra et fremmed folk, vil føles som en påtvungen fiendtlig propaganda. Og folket vil sette inn en passiv motstand, som det blir umulig å bryte ned. De vil ta imot opdragelsen, som barn tar imot en straffelekse, de vil pugge den under indre protest, de vil ikke vite noget av den. Og de vil ikke lære noget av den nye læreren.

55 Sant nok, det tyske folk er i en uhyggelig grad åndelig forarmet, brutalisert, forkrøblet og forpøblet. Alt, eller nesten alt, hvad Tyskland eiet av intelligens og av moralsk høiverdige mennesker, er gått i emigrasjon eller omkommet i konsentrasjonsleirene. Der er ikke mange, som står ferdig til å ta op deres
60 gjerning.

Men dersom tyskerne på ti år kunde bli nazister, så må de vel på tredve år kunne bli tyskere igjen?

65 Nu mener mange, at tyskere er tyskere, de har alltid vært slik og vil alltid bli slik, de har igrunnen alltid vært nazister. Til støtte for dette resonnement citeres så Treitschke, Clausewitz og andre.

70 Men det stemmer ikke allikevel. Før Hitler tålte vi dem jo. Og før den første verdenskrig følte vi oss ganske vel blandt dem. Nogen likte dem svært godt, andre hadde vanskeligheter ved å fordra dem. Hver har sin smak.

Men vi handlet med Tyskland, reiste til Tyskland, vi studerte der og lærte ikke så
75 lite dernede. Vi leste tyske bøker, både diktning og faglitteratur, og vi omgikk tyskere.

Nu en tid får de vel være i karantene. Men kan vi undvære dem i det lange løp? - Deres produksjon, deres forskning, deres musikk? - Jeg er bange for, at vi
80 kommer til å få bruk for dem.

Men nu skulde jo en fullstendig utrenskning av alle onde makter finne sted over hele verden! Var det ikke det vi kjempet for?

85 Og vi foretar en grundig oprydning hos oss selv. Skal vi ikke gjøre det over alt?

Om vi kunde!

I Norge har vi fått fatt på de fleste notoriske landsforrædere, og de fleste av dem
90 får sitte inne et par år. Så kommer de ut igjen.

Men vi har ikke fått fatt i alle potensielle forbrytere, i alt det asociale krapyl, som hvert eneste folk på guds grønne jord er velsignet med. Antallet av de ustraffede forbrytere er til enhver tid større enn de straffede. Man må i det hele tatt være
95 sterkt paragraftroende, hvis man mener, at domstolene er i stand til å sanere samfundet til bunns. Hovedvekten vil alltid måtte legges på barneopdragelsen.

Ja, verden skulde ha godt av en ordentlig oprensning. Men hvad blir det til med Spania? Og hvordan står det egentlig til i Polen? Og i Grekenland? Og
100 Italia og alle de andre landene, hvad de nu heter?

Hvis alle andre folk er så prektige, at de ikke kan tåle tyskere på jorden, så får vi vel reise ned og slå dem ihjel.

105 Jeg vet hvad jeg taler om!

Jeg vet, at tyskerne har prøvet å utrydde sine østlige nabofolk, og at de over alt,

110 hvor de nådde frem med sin våpenmakt, viste en råskap, som intet av sprogets
ord er sterkt nok til å beskrive, og ingen menneskelig fantasi kan opfatte. Og vi
må gjøre alt, som står i vår makt, forat ikke slike krefter på ny skal slippes løs.
Allikevel tror jeg, vi snart må venne oss til den tanke, at det tyske folk får leve, at
det får arbeide, slik at det kan eksistere, og at det før eller senere må optas i
115 verdens økonomiske og kulturelle fellesskap. Først når det kan skje, har vi
forvunnet følgene av krigen.

Et folk er aldri så ensartet, som det ser ut, når man klær det i uniform, heller ikke
det tyske. I det siste året, da jeg var i Sachsenhausen, arbeidet jeg sammen med
en del tyskere, som blev mine gode venner. En av dem var et av de fineste
120 mennesker, jeg nogensinne har truffet.

De er døde nu. Vi tilhørte en arbeidskommando av eldre og delvis invalide
mennesker. Vi var ikke lenger lønnsomme i drift, så vi skulde likvideres. Vi
skulde til Bergen-Belsen. Jeg satt en hel natt med full oppakning og ventet på
125 ordre om avmarsj. Da kom der ut på morgensiden beskjed om, at ingen
nordmann skulde rykke ut. Det var den svenske Røde-Kors-aksjonen som
reddet mig, bokstavelig talt i siste øieblikk. De andre drog avsted.

De er døde nu. Men de hadde barn.

130

Man kan drepe gode mennesker. Men man kan ikke drepe godheten.

Jeg tror på en ny slekt. Også i Tyskland.

135

Kilde

Øverland, Arnulf (1946): Det har ringt for annen gang, Oslo: Aschehough

140

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/hvad-skal-vi-gjore-med-tyskerne>

145